

A la memòria de MIQUEL OLIVA i PRAT

per Lluís ESTEVA

Miquel Oliva, tothom ho sap, morí en accident de carretera; com Llobet Llavari, el gran impulsor de l'arqueologia gironina des de la presidència de la Diputació provincial; com Joan Sanz, el mestre d'obres que guià la restauració del monestir guixolenc, artífex també de l'esplèndida revalorització efectuada en el castell de Vulpellac.

Tres intel·ligències privilegiades abatudes, com tantes d'altres, en plena maduresa, i d'ídèntica namera. En aquest aspecte, les terres gironines estan de desgràcia: I més encara si pensem en el decés prematur de Jaume Sobrequès Vidal, seguit por després pel de Joan Reglà, dos investigadors de primera fila desapareguts en plena maduresa intel·lectual, quan més s'esperava d'ells.

La meva amistat amb Miquel Oliva

La meva amistat amb Miquel Oliva venia de lluny. El vaig conèixer a casa del doctor Pericot quan jo exercia de mestre de minyons a Begur; parlo d'uns trenta cinc anys enrera. Ell s'entregà en cos i ànima a l'arqueologia, guiat pel nostre Mestre; jo vaig seguir la meua carrera i tan sols de quan en quan dedicava algun moment a les meves aficions. Ell fou ben aviat un professional; jo, un aficionat a l'arqueologia. En cap moment, però, no vam perdre el contacte personal i mai no vaig deixar de confiar-li les meves recerques arqueològiques.

Quan amb la meua família vam traslladar la nostra residència a Sant Feliu i el doctor Pericot em llançà a la incerta aventura d'escriure la meua «Prehistòria de la comarca guixolense», vaig comptar amb l'ajut i estímul de Miquel Oliva.

Amb ell, altres amics i familiars, vam recórrer bona part de les terres gironines: Sant Pere de Roda, Massanet de Cabrenys i La Bajol; Plana Basarda i Sant Aniol de Finestres; Vulpellac i Peratallada; Ullastret, Empúries i Rocacorba; Llívia i Puigcerdà...; junts vam visitar esglésies mig enrunades, perdudes entre muntanyes; furgàrem en coves i dòlmens; vegèrem esglésies pre-romàniques i romàniques; masies pairals gironines... Vam assistir a Congressos

nacionals d'arqueologia, simpòssiums i col·loquis per tota la Península. La nostra amistat seguí inalterable en mig de les misèries de la vida.

El dia de la seva mort, havíem de dinar junts a Ullastret per parlar dels pròxims treballs a realitzar a la nostra ciutat i a Bell-lloc.

Les seves activitats a la comarca guixolenc

Al seu dia, la premsa posà de relleu les nombroses activitats que Miquel Oliva desenvolupà per tota la geografia gironina i en aquest número de «REVISTA DE GERONA» és de suposar que passarà al mateix. Entenc que també em pertoca fer-ho, però referit a la comarca guixolenc. Heus ací, doncs, les activitats en què intervingué:

En data que no recordo, donè una conferència en el Centre Excursionista Montclar sobre els sepulcres megalítics de les Gavarres, quan encara jo no m'havia dedicat a l'estudi d'aquest tema.

1952. Gràcies a la seva intervenció, vaig excavar unes sitges inèdites en el Fortim.

El mateix any donà una altra conferència, també en el C.E. Montclar, aquesta vegada sobre Sant Pere de Roda.

1953. Guanya el premi d'història local corresponent al III Certamen Literari organitzat per l'Institut d'Estudis Guixolencs; el títol era «Excavaciones en el poblado ibero-romano del Fortim». Com que les dades les hi havia donat jo, vam acordar ampliar el tema i publicar-lo conjuntament; les diverses activitats que portàvem, però, ens impediren de realitzar el projecte.

1955. En construir-se un bloc d'estatges a Platja Artigues o Pla de Palol (Plata d'Aro) recollírem interessants troballes que ingressàrem en el Museu Municipal guixolenc.

1959. Com a representant de la Direcció General de Belles Arts, ordenà la suspensió d'unes obres que hom feia al costat de la Porta Ferrada; decisió que portà a l'inici de la restauració del monestir.

1960. Comença la restauració interior de l'església pre-romànica de Bell-lloc i es fan excavacions que confirmen un jaciment del baix imperi.

1961. Es restaurada la torre del Fum del monestir guixolenc.

1962. Excavem la basílica de Santa Cristina d'Aro.

1968. Intervé activament en la restauració de la Porta Ferrada, de la part romànica de l'església i de l'interior del temple parroquial.

Publica així mateix a «ANCORA», número de Festa Major, un article titulat «Los templos antiguos en los aldeaños guixolenses».

1969. Intervé en l'excavació del forn d'època romana de S'Agaró.

1971. Restauració del castell de Benedormiens (Castell d'Aro) en les seves etapes realitzades fins 1972. Cal puntualitzar aquí que ni ell ni cap dels seus col·laboradors no hem intervingut en les obres fantasioses que últimament s'hi han fet.

1972. Publica a la «REVISTA DE GERONA», número 58, un extens article sobre «El castillo de Benedormiens y su zona de influencia».

Miquel Oliva i els sepulcres megalítics gironins

Capítol apart mereix, per a mí, l'interès de Miquel Oliva per a lograr que, amb l'ajut econòmic de la Diputació, l'estudi dels sepulcres megalítics gironins fos total. Vaig començar pels sepulcres de les Gavarres. Les excavacions i restauracions han estat abastament descrites i no crec necessari repetir-les. El que desitjo ressaltar és l'interès que Miquel Oliva posava en aquests treballs, bona part dels quals potser no s'haurien portat a terme sense la seva intervenció.

De les Gavarres, sempre d'acord amb Miquel Oliva, vaig passar als sepulcres de les Alberes, tasca en la qual estàvem interessats quan Oliva ens deixà per sempre.

Permeteu-me recordar ara la part anecdòtica d'una de les nostres sortides: la que perseguia l'estudi dels sepulcres de Fitor.

Era per Setmana Santa de 1962. Oliva havia organitzat l'expedició. Ens acompanyaven Mercè Ferré, Jordi Cama, de Palafrugell, i Lluís Plana, de Fonteta. El senyor Joan Botey, propietari de diversos masos de Fitor, pare de l'actual propietari d'igual nom, ens havia promès *allctjament a casa seva, el mas Plaja, espaiós i confortable*. Vam arribar a mig matí. Plovisquejava. Les plantes del bosc estaven carregades d'aigua que queia al més petit alè d'aire o al més petit contacte. El senyor Botey, després de saludar-nos, digué: — Si l'aigua no els espanta, podem visitar els dòlmens tot seguit.

Què podíem dir? A mitja tarda tornava a Barcelona i ningú més no coneixia l'emplaçament dels sepulcres. No teníem alternativa: seguir-lo o deixar Fitor aquella mateixa tarda.

Passant per dreces que després difícilment recordaríem, va ensenyar-nos els dòlmens. Quedàrem molls fins els ossos. Menys mal que portàvem roba de recanvi i ens esperava un bon dinar al costat de la llar abundantament servida. Els meus pantalons de vellut, estrenats aquell dia, van quedar tan encarquerats al costat del foc, que s'aguantaven drets.

A mitja tarda, els senyors Botey ens donaren la clau de la masia, dient: — Poden servir-se de tot el que hi ha a la casa i si acaben la llenya, diguin al masover que els en porti més.

Instintivament miràrem la pila que hi havia davant la masia i ens posàrem a riure car no l'hauríem acabat ni en un mes.

Plovisquejant, tornàrem a la muntanya per a localitzar, sols, els dòlmens, cosa no gens fàcil. Oliva no era home d'espantar-se ni de permetre la inactivitat. En trobàrem tres; no obstant, la pluja, menuda i persistent, no ens deixà fer les plantes. Oliva i Plana ens deixaren a mig camí, i seguiren cap a Fonteta. Llurs obligacions no els permetien quedar-se. Puja-rien a recollir-nos dos dies després.

Quedàrem, per tant, Mercè, Jordi i jo. En arribar a can Plaja tinguérem de canviar-nos la roba altra vegada; per sort, la del matí estava ben seca.

A fora, aviat va ésser fosc però com que a la casa hi havia bons llums, vam sopar i seguidament reposàrem al costat de la llar. Seguia plovent. Aquella nit ens fou impossible dormir bé. La pluja augmentava insistentment i, en la quietud del lloc, tan sols sentíem la fressa de l'aigua.

El matí següent no poguérem moure'ns del mas. A la tarda clarejà un xic i vam llançar-nos a l'aventura: havíem de localitzar els dòlmens que ens faltaven. Per sort, el sentit de l'orientació de Jordi Cama ens guià convenientment.

La segona nit també plougué amb insistència. Segons els masovers, era possible que estiguéssim sitiats car els recs anaven plens i cubrien els camins dels fondals. El panorama no podia ésser més pessimista. Malgrat això, a les deu arribaren Oliva i Reixach amb queviures de refresc i possibilitats d'escapar. Quasi no plovia. Després de dinar comparegué Lluís Plana amb la seva moto i encara vam dibuixar la planta d'un dolmen. Finalment, quan ens disposàvem a marxar, l'auto de l'amic Reixach féu el ruc: no tirava. Com que jo havia d'agafar

1958

1962

1963

1966

l'auto de la SARFA a La Bisbal, carregarem el meu farcell a la moto d'en Cama i jo vaig col·locar-me darrera d'en Plana. En un passallís l'aigua averià la moto del primer. En Plana, el farcell i jo seguïrem endavant, com en una cursa de relleus. Per fi arribarem amb temps de sobres. Anàvem a enviar un mecànic en direcció al mas Plaja, quan comparegueren els nostres companys que havien pogut resoldre les respectives averies.

L'excursió acabà bé però el treball fou quasi nul. Per fer-lo a consciència, vaig passar quinze dies d'aquell estiu a Fitor. Mai més no he perdut el contacte amb la família Botey: abans amb els pares; ara amb els seus descendents.

Miquel Oliva volia després consolidar els dòlmens més flacs. Diverses circumstàncies ens ho impediren i almenys un d'ells s'ha aclofat. Oliva no en tenia prou amb l'estudi; en tot moment s'interessà perquè els monuments persistissin més que nosaltres. M'ho demostrà a Romanyà, a Fitor i darrerament a Agullana.

Pròximes realitzacions

En aquests moments estan a punt de començar tres obres en les quals Miquel Oliva havia posat la seva illusió, aquella illusió que li encomanava tot allò que significués una millora per a qualsevol poble, per petit que fos, de la seva extensíssima demarcació. Aquestes obres són:

- 1) Restauració de la torre del Corn del monestir guixolenc.
- 2) Remodelació del Museu Municipal de Sant Feliu.
- 3) Última campanya de restauració de l'església de Belllloc d'Aro.

En el curs d'aquestes realitzacions, no caldria dir-ho, la figura inoblidable de l'amic estarà present en la nostra imaginació.

Reposi en pau aquell que tan incansablement ha treballat pel patrimoni del comú.

